

Ds Jaco Zuurmond

18 augustus 2013
9e zondag van de zomer
Lukas 12:49-56
"Het vuur van verdeeldheid".

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

"Is niet mijn woord als een vuur?" - "Ik ben gekomen om op aarde een vuur te ontsteken (...). Denken jullie dat ik gekomen ben om vrede te brengen op aarde? Geenszins, zeg ik jullie, ik kom verdeeldheid brengen. Vanaf heden zullen vijf in één huis verdeeld zijn: drie tegen twee en twee tegen drie..."

Het vuur van verdeeldheid - daarover moeten we het samen hebben, vanmorgen. Maar hoezo eigenlijk 'moeten'? Zullen we het niet liever gewoon ergens anders over laten gaan vanmorgen? Er is toch al verdeeldheid genoeg in ons land, in onze kerk. Waarom het u en mij tijdens zo'n zomervrijdag zo moeilijk maken? Thuis heb ik nog wel een paar mooie preken liggen die u nog niet heeft gehoord. Over gezelliger thema's. Ik kan warm preken over vrede, of heel mooi over liefde. Ik heb nog wel een mooie oude preek liggen over de waarde van stilte. Of, als u dat liever hebt, ook nog een heel mooie preek over het Hooglied. Ik beloof u, dat zal een stuk comfortabeler zijn dan een preek over het vuur van verdeeldheid! En bij de koffie kunnen we het dan vast samen wel hebben over het weer.

Beste mensen, dit is dus zo'n moment dat de waarde van het Leesrooster blijkt. Liever had ik - en waarschijnlijk u met mij (want die preek over het Hooglied is écht heel mooi) - vandaag een ander thema gezocht. Maar dat zou wel de weg van de minste weerstand zijn geweest. Het zou wel heel erg de bekende, platgeslagen weg zijn geweest. En is dat dan nog 'Openbaring'? Misschien is het wel goed dat juist dan het Leesrooster ons tot de orde roept, discipline afdwingt. Uiteindelijk komen we niet voor comfort naar de kerk. Uiteindelijk komen we hier om iets nieuws te horen. Ook als dat nieuwe niet altijd comfortabel is. Soms is het goed als het kussen weer eens even flink wordt opgeschud. Voor mij. En ook voor u.

Geen dromen van vrede of over liefde dus, vanmorgen. De profeet Jeremia heeft immers gelijk: Al te mooie dromen zijn al te vaak een manier om voor de werkelijkheid weg te lopen. "Een droom, ik heb een droom gehad" - Ja, ja - kijk liever om je heen. De wereld in, het leven in. Daar gaat het er wel even anders aan toe. Daar heb je God niet in je achterzak. Daar is Hij soms heel ver weg. Zijn Woord is soms maar al te vervreemdend. Uiterst oncomfortabel. Het bevestigt ons niet, maar het snijdt er in, het hakt er in.

Misschien raken Jezus' woorden over de 'verdeeldheid' anno nu nog wel meer dan 20 jaar geleden. In de comfortabele en welvarende wereld van 20 jaar geleden konden we deze woorden misschien nog wat relativiseren. Maar anno nu komen ze wel heel dicht bij, zijn ze vreselijk herkenbaar, wereldwijd en dichtbij: Verdeeldheid en vreselijke aanslagen in de Arabische wereld. Twee grote oorlogen, uit onze naam gevoerd, hebben daar bepaald niet de vooraf beloofde harmonie gebracht. Maar ook zonder wapens: Zelden waren de topeconomen het zo óneens over de aanpak van de grote instabiliteit die de mondiale economie hedentendage kenmerkt. Om over de felheid waarmee de verschillende klimaat-discussies worden gevoerd nog maar te zwijgen.

Zelden tevoren waren de kamerleden zó aan reces toe als deze zomer, zo vertelden ze. Een hogedrukpan, zo ervoeren ze het werk. De ene hype na de andere escalatie. Het levert minder op dan ooit, maar wie er niet aan mee doet staat binnen no time buiten spel. En dus raast het vuur van verdeeldheid verder, ondertussen aangewakkerd door de wind van de meer en meer sensatiebeluste landelijke media.

Noch dichter bij... en laat ik het dan nu eens niet over de Prot. Gem. Enschede hebben, maar laat ik het gewoon bij mijzelf houden. Kan ik nog blij zijn met het Nieuwe Liedboek? We waren er na 40 jaar oude liedboek zo aan toe. En er staan zo veel mooie dingen in. Maar oei... wat kost het me moeite om niet vooral te kijken naar de liederen die ik mis, de dingen die ik graag anders had gezien... Verdeeldheid... ik doe er zo volop aan mee, meer dan me lief is[1].

Kortom, de verdeeldheid die Jezus aanwijst zit ons tegenwoordig haast in het bloed, zo niet in de genen. We hebben állemaal een mening, en die steken we niet onder stoelen of banken. Maar hoe we samen keuzes moeten maken, in het klein en in het groot, dat zijn we onderweg ergens helemaal verleerd.

Die tijden zijn er dus. Tijden dat het er om spant. Tijden dat de verdeeldheid overheerst. Dat mensen het niet samen eens kunnen worden.

In zo'n tijd klinken de woorden van Jezus bepaald niet aangenaam. In plaats van ons vuur van verdeeldheid te blussen stookt hij het eerder op.

Maar zit daar niet tenminste ook een opdracht in voor ons. Voor ons als gemeente, als kerk anno dat moeilijke 2013. Anno dat verdeelde 2013. Om toch maar de vragen van de tijd aan te gaan, er niet voor weg te lopen. Inderdaad niet vluchten in zoetige woorden van vrede en liefde. Maar ook niet in oneliners van verkettering en uitsluiting. Ook niet gaan schuilen in een bastion van waarheid en eigen gelijk.

Soms zijn er tijden dat het allemaal niet vanzelf gaat. Dat was toen, in de tijd van Jezus, dat is nu misschien evenzeer. Is de verdeeldheid niet zo groot omdat de vragen zo groot zijn? Het antwoord op de vragen van zo'n moeilijke tijd ligt niet op voorhand vast, de waarheid is niet op voorhand beschikbaar. In een dergelijke moeilijke tijd kost het veel moeite om de grote Bijbelse waarden van Vrede, Gerechtigheid en Behoud van de schepping vast te houden. Deze kostbare waarden moeten in zo'n moeilijke tijd bevochten worden - allereerst in onszelf. Omdat ze onszelf ontglippen in de complexiteit van het leven van alledag. Hoe in vredesnaam moet ik vrede doen?

Loop er niet voor weg, voor deze moeite, voor deze spanning - zo lijkt Jezus te zeggen. Durf het vuur in te gaan. Durf de hitte aan te gaan. De hitte, van de vragen, soms de hitte van de strijd.

Juist de kerk zal de vragen van haar tijd toe moeten laten, aan moeten gaan. Hoe ingewikkeld ze ook zijn. De ingewikkeldheid van de mondialisering en het verlies van het eigene. De ingewikkeldheid van de verschillende culturen in Nederland. De ingewikkeldheid van noodzakelijke nieuwe modellen voor onze economie, voor onze consumptie, voor onze omgang met het klimaat. De ingewikkeldheid van met alle verschillen in Enschede groeien naar één gemeente.

Grote vragen van onze tijd. En het antwoord ligt niet op voorhand vast. We zijn het niet op voorhand eens. Maar ondertussen gaat het om grote waarden. De waarde van gerechtigheid. De waarde van vrede. De waarde van leven en samenleven.

En de antwoorden zullen vaak snijden. Dat weten we ook. Juist volgelingen van Jezus weet dat ze zelf niet buiten schot zullen blijven, niet buiten schot mógen blijven. De antwoorden waar onze tijd om vraagt zullen raken aan ons eigen leven. Aan onze welvaart, aan onze rijkdom en luxe, aan onze verspilling, aan ons oppervlakkig egocentrisme en goedkope vertier, én aan ons comfortabele onskentons in de kerk. Ook wij zullen moeten veranderen. Ook ons leefpatroon zal moeten veranderen.

En alleen als we met die openheid - de profetische openheid om zélf te durven veranderen - de vragen aangaan hebben we kans antwoorden te vinden die er weer toe doen. Antwoorden waar je je niet langer aan brandt. Maar waar je wel warm van wordt. Omdat ze vertellen van een ander vuur.

Maar of we het durven. Wij als kerk? Wij als gemeente? Gelóóf ik dat? Gelóóft u het?

Amen